

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกัน
ระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในประเทศสหรัฐอเมริกา¹
Remarks on Reparations for the Victims of Japanese
American Internment during the Second World War
in the United States

ประภาภรณ์ ไรจน์ศิริรัตน์*

Prapaporn Rojsiriruch

บทคัดย่อ

สิทธิในการได้รับการเยียวยาชดใช้ความเสียหายนั้นนับเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยหลักการแล้วจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของการเยียวยาชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่อผู้ถูกสิทธิมนุษยชนนั้นคือเพื่อให้เหยื่อผู้ได้รับความเสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน สำหรับเหยื่อนั้นการเยียวยาชดใช้ความเสียหายประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญสามประการ กล่าวคือ ความรับรู้ถึงความเจ็บปวด การเยียวยาความเสียหาย และการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามของรัฐในการแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดในอดีต

¹ บทความฉบับนี้เป็นการขยายความเนื้อหาส่วนหนึ่งของงานดุษฎีนิพนธ์หัวข้อเรื่อง “A Guideline on Appropriate Reparations for the Victims in Case of Human Rights Violations by the State for Thailand” ซึ่งผู้เขียนกำลังศึกษาอยู่ที่ Institute of International Studies (IIS), Ramkhamhaeng University โดยได้รับทุน Junior Research Scholarship จากมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์) สนับสนุนการทำวิจัย ณ University of San Francisco School of Law ประเทศสหรัฐอเมริกา

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ น.บ. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ; น.บ.ท.; LL.M. Fordham University; LL.M. Suffolk University, USA.

* Full-time Lecturer, AU School of Law, LL.B (Assumption University); Thai Barrister-at-law; LL.M. Fordham University; LL.M. Suffolk University, USA.

การสร้างหลักเกณฑ์การเยียวยาชดใช้ความเสียหายโดยฝ่ายบริหารที่ดีนั้นหาใช่เพียงการชดใช้ด้วยจำนวนเงินเพียงประการเดียว หรือการคัดลอกหลักเกณฑ์การเยียวยาชดใช้ความเสียหายและประสบการณ์การเยียวยาชดใช้ความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศอื่น การออกแบบหลักเกณฑ์การเยียวยาที่ดีจึงไม่มีรูปแบบที่ตายตัว หากแต่เป็นการเยียวยาชดใช้ความเสียหายที่คำนึงถึงความรู้สึกของเหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก และรูปแบบการเยียวยาชดใช้ความเสียหายนั้นต้องสามารถบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นในแง่ของประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม และประโยชน์เชิงสัญลักษณ์ ทั้งนี้เพื่อบรรเทาความเสียหายของเหยื่อและบรรเทาความขัดแย้ง รวมทั้งสร้างความปรองดองระหว่างผู้กระทำความผิดและเหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

วัตถุประสงค์ของบทความฉบับนี้นั้นเป็นการยกตัวอย่างการเยียวยาผ่านหลักเกณฑ์การเยียวยาที่มีเหยื่อเป็นศูนย์กลาง (Victim-Oriented Reparation Program) กล่าวคือ การเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในสหรัฐอเมริกา ซึ่งหลักเกณฑ์การเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในสหรัฐอเมริกานั้นเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวเรียกร้องของเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยตรงจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเวลานาน จนท้ายที่สุดได้มาซึ่งหลักเกณฑ์ที่เหยื่อพึงพอใจ โดยหลักเกณฑ์นั้นประกอบไปด้วยการเยียวยาในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน (Monetary Form of Reparations) คือการจ่ายเงินเยียวยาแก่เหยื่อผู้ถูกกักกันที่รอดชีวิตจำนวน 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ และการเยียวยาในรูปแบบอื่นซึ่งมิใช่ตัวเงิน (Non-Monetary Form of Reparations) คือ การกล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้การเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในสหรัฐอเมริกายังก่อให้เกิดบทเรียนแก่สังคมโดยรวมในการตระหนักถึงความผิดพลาดในอดีตเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคตอีกด้วย

คำหลัก: การละเมิดสิทธิมนุษยชน การเยียวยา การเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สิทธิในการได้รับการเยียวยา หลักเกณฑ์การเยียวยา

ABSTRACT

“Right to Reparations” is considered as a fundamental right that belongs to the victims whose human rights had been violated. The ultimate purpose of reparations is to repair the damage that the injured victims have suffered. For victims,

reparations include three important elements which are the acknowledgement of suffering, the remedy harm, and the participation of those who are responsible for the harm, including the state to show the effort to right the wrong.

Reparation programs which are approved by the administrative branch are not one-size-fit-all because the victims' rights that were abused in each incident are different. A failed reparation program may result when efforts and experiences that are gathered from other countries unknowingly constituted some of the failed examples of reparation program and a country may include it into its own reparation criteria without keeping in mind that the context and individualisms of every country is different and that every conflict event of violence is different too. Designing a well-crafted reparation program is complex and requires time in order to resolve the conflict of violence which might eventually lead the country toward reconciliation to the extent that it could prevent and end the cycle of human rights violations committed by the State. In addition, victim's feelings cannot be neglected, because how they feel about the damage or whether they feel that the reparation they received is appropriate and just to them are very important to create a successful reparation program.

The purpose of this article is to provide an example of a victim-oriented reparation program which is caused by the people' movement. The Japanese American Internment Reparation is considered as one of the examples which could show that although designing a victim-oriented reparation program is not an easy task, but if the task is successfully done, it is deemed as a crucial factor which leads to a reconciliation between the perpetrators and the victims. The Japanese American Internment Reparation consisted of both monetary form of reparation, which is a lump sum amount of 20,000 USD, and a symbolic form of reparation, which is a formal apology by the US President. Moreover, the contents of the government's apology reflect the sincerity of the government to the victims who suffered the past injustice. The program also demonstrated that the government attempted to restore the victims' dignity and promise not to repeat the same mistake in the future.

Keywords: Human Rights Violations, Remedy, The Japanese American Internment, Right to Reparations, Victim-Oriented Reparation Program

“ด้วยความระลึกถึง...การจดจำเรื่องราวในอดีตนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ไม่มีประเทศใดสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากการตระหนักถึงทั้งความรุ่งโรจน์และความอัปยศในอดีตของตนเอง พวกเรา ชาวอเมริกันตระหนักถึงความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในอดีต การย้ายที่และการกักกันชาวญี่ปุ่น และชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นในระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองนั้นนับเป็นความอยุติธรรม และเป็นความอัปยศอันใหญ่หลวงของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเหตุการณ์เช่นว่านั้นจะไม่มีวันเกิดขึ้นซ้ำรอยเดิมอีก”

ประธานาธิบดี จอร์จ เออร์เบิร์ต วอล์กเกอร์ บุช

7 ธันวาคม ค.ศ. 1991

บทนำ

การดำรงชีวิตอยู่ในโลกทุนนิยมที่ซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องใช้เงินในการจับจ่ายใช้สอยเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน สุขภาพ การศึกษา สภาพแวดล้อม ความสะดวกสบาย หรือแม้กระทั่งเวลา คงจะปฏิเสธได้ยากว่าเงินนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราเรียกว่าปัจจัยสี่อื่น ๆ โลกในยุคที่นี้สะอาดถูกบรรจุในขวด หรือแม้กระทั่งอากาศบริสุทธิ์ยังถูกอัดไว้ในกระป๋องเพื่อทำการซื้อขาย ทุกสิ่งบนโลกนี้ดูเหมือนกับว่าจะสามารถถูกตีค่าเป็นตัวเลขได้เสมอ แม้กระทั่งค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิด ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ถูกนำมาปรับใช้ในการคำนวณความเสียหายต่าง ๆ ที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเลขได้ สูตรต่าง ๆ ถูกนำเสนอเพื่อแก้ปัญหาการคำนวณค่าเสียหายต่าง ๆ แม้กระทั่งค่าแห่งชีวิต และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด นั่นคือการทำให้ผู้เสียหาย (Injured Person) กลับคืนสู่สถานะเดิมก่อนมีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น (Status Quo Ex Ante) ให้ได้มากที่สุด ทฤษฎีค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) ซึ่งเริ่มต้นเดิมทีนั้นเป็นทฤษฎีที่ถูกใช้ในประเทศคอมมอนลอว์ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอังกฤษ และตามมาด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา² ซึ่งศาลอาจพิพากษาให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายเชิงลงโทษแก่โจทก์ในกรณีที่การกระทำละเมิดของจำเลยนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นต้น นอกจากนี้ ในหลายประเทศโจทก์ยังสามารถเรียกค่าเสียหายสำหรับความเจ็บปวด

² Schlueter, Linda L. Punitive Damages. Newark, NJ: LexisNexis, 2005. Print.

ทุกทรมาน (Damages for Pain and Suffering) ซึ่งแท้จริงแล้วไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ และมีค่าใช้จ่ายที่แท้จริง (Actual Damages) อันเป็นค่าเสียหายที่โจทก์ต้องนำหลักฐานมาพิสูจน์ว่าตนได้รับความเสียหายเพราะการกระทำละเมิดของจำเลยจริง ๆ ได้อีกด้วย³

การเยียวยาและการชดใช้ความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็มีหลักการพื้นฐานบางประการที่คล้ายคลึงกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด เช่นการเยียวยาและการชดใช้ความเสียหายที่เป็นตัวเงินผ่านกระบวนการทางศาลอันมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนมีการละเมิด อย่างไรก็ตาม ในเหตุการณ์ความขัดแย้ง หรือปัจจัยบางประการที่ตามมาด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐที่มีความรุนแรงและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อปัจเจกชนโดยเฉพาะการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิในชีวิต เสรีภาพจากการไม่ตกเป็นทาส หรือเสรีภาพจากการไม่ถูกซ้อมทรมาน ทำให้วัตถุประสงค์และหลักการเยียวยาชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมีความแตกต่างจากหลักเรื่องละเมิดกรณีปกติอยู่บ้าง บทความฉบับนี้จะได้กล่าวถึงหลักทั่วไปในการเยียวยาและชดใช้ความเสียหายแก่พลเมืองผู้ถูกรัฐละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ จะได้ศึกษากรณีที่รัฐบาลอเมริกันเยียวยาและชดใช้ความเสียหายแก่ชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกย้ายที่และกักกันในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง

1. การเยียวยาและการชดใช้ความเสียหายแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน: หลักทั่วไป

การชดใช้ความเสียหาย (Reparations) นั้นมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Repair” ซึ่งมีความหมายทั่วไป เช่น ซ่อมแซม แก้ไข ปฏิสังขรณ์ พื้นฟู รักษา เยียวยา ชดเชย และ ชดใช้ คำว่า “Reparation” “Remedy” หรือ คำว่า “Repair” มักถูกใช้แทนที่กันในเอกสาร กฎหมาย หรือ คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งทำให้คำดังกล่าวไม่มีคำนิยามที่แน่นอนขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะในเอกสารนั้น ๆ หรือบริบทในการใช้คำดังกล่าว

หากพิจารณาตาม “หลักการว่าด้วยสิทธิในการเยียวยาและการชดใช้ความเสียหายสำหรับเหยื่อของการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างรุนแรงกว้างขวาง และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างรุนแรง” หรือ “Basic Principles and Guidelines on the Right to Remedy and Reparations for Victims of Gross Violations of Human Rights Law and Serious Violations of Humanitarian Law” (ในที่นี้เรียกว่า “หลักการสหประชาชาติว่าด้วยการเยียวยาฯ”) ซึ่งได้รับการรับรองโดยมติสมัชชาสามัญแห่งองค์การ

³ Chang, Yun-Chien, Theodore Eisenberg, Tsung Hsien Li, and Martin T. Wells. "Pain and Suffering Damages in Personal Injury Cases: An Empirical Study." *Journal of Empirical Legal Studies* 14.1 (2017): 199-237. Web.

สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2548 บทนิยามของคำว่า “การเยียวยา” (Remedy) และ “การชดเชยความเสียหาย” (Reparations) มีความหมายต่างจากกันอย่างชัดเจน⁴ โดย “การเยียวยา” หมายความว่า การเยียวยาในเชิงกระบวนการ (Procedural Remedy) ไม่ว่าจะเป็นการเยียวยาผ่านกระบวนการทางศาล (Judicial Approach) หรือ การเยียวยาผ่านกระบวนการทางบริหาร (Administrative Approach) โดยเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ ส่วน “การชดเชยความเสียหาย” นั้น หมายความว่า การเยียวยาในเชิงเนื้อหา (Substantive Remedy) ซึ่งก็คือ พันธกรณีที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่เหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นการเยียวยาด้วยตัวเงินเพื่อให้เหยื่อกลับคืนสู่สภาพเดิม หรือการเยียวยาด้วยวิธีการอื่นที่ไม่เป็นตัวเงินเพื่อให้เหยื่อพอใจ รวมถึง การกล่าวคำขอโทษ หรือการเยียวยาด้วยวิธีการอื่นที่เป็นการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของเหยื่อ อาจกล่าวได้ว่าสิทธิในการได้รับการชดเชยความเสียหายนั้นเป็นผลมาจากสิทธิในการได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการทางศาลหรือกระบวนการทางบริหาร

แน่นอนว่าการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐผ่านกระบวนการทางศาลนั้นนับเป็นการเยียวยาที่มีความจำเป็นและสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเยียวยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการละเมิดสิทธิอย่างรุนแรง เพราะมีการรับฟังข้อเท็จจริงโดยผู้พิพากษา และผลของคำพิพากษานั้นอาจส่งผลให้โจทก์ซึ่งเป็นเหยื่อจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนรู้สึกว่าได้ได้รับความเป็นธรรม ได้รับรู้ความเป็นจริง รวมทั้งได้รับคืนศักดิ์ศรีอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ในแง่ของความเป็นธรรมที่เหยื่อผู้เสียหายจะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผลของคำพิพากษา หรือการวินิจฉัยของฝ่ายตุลาการ จะเห็นได้ว่า ในทางปฏิบัติแล้วแปรผันตามตัวบุคคลผู้ใช้อำนาจนี้ ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา ความคิดเห็นทางการเมือง (Political View) และดุลพินิจของผู้พิพากษา คำพิพากษาของศาลจึงเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง

กระบวนการเยียวยาเหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกกระบวนการหนึ่ง คือการเยียวยาผ่านกระบวนการทางฝ่ายบริหาร (Administrative Approach) โดยรัฐบาลเป็นฝ่ายที่ออกหลักเกณฑ์การเยียวยา (Reparation Program) อนุมัติงบประมาณกลางประจำปีของรัฐ ให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นเจ้าภาพในการรับเรื่องจากผู้ร้องขอ ตรวจสอบเอกสารและหลักฐาน และดำเนินการจ่ายเงินเยียวยา โดยลักษณะของการเยียวยาผ่านกระบวนการทางฝ่ายบริหารจะต้องมีประสิทธิภาพ ฉับไว และเข้าถึงง่าย ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าของกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

⁴ OHCHR | Basic Principles and Guidelines on the Right to a Remedy and Reparation. Accessed April 21, 2017. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RemedyAndReparation.aspx>.

2. การย้ายที่และกักกันชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง (The Japanese American Internment)

ภายใต้สภาวะสงคราม รัฐบาลอเมริกันที่มีความเคลือบแคลงสงสัยในความจงรักภักดีต่อประเทศสหรัฐอเมริกาของบรรดาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น และมีความเกรงกลัวว่าอาจมีใ้สืกชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาทำการสอดแนมและก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศอยู่แล้ว ความเคลือบแคลงสงสัยดังกล่าวยิ่งทวีคูณขึ้นหลังจากที่กองทัพแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่นบุกโจมตีฐานทัพเรือสหรัฐที่ท่าเพิร์ล (Pearl Harbor) ในเช้าวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 หลังจากการโจมตีดังกล่าว นายพล John L. DeWitt รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (กระทรวงการสงครามในขณะนั้น) ได้กล่าวในที่ประชุมสภาkongเกรส ว่า “เราไม่ต้องการคนที่มีรากเหง้าจากญี่ปุ่นที่นี้ เขาเหล่านั้นเป็นเสมือนวัตถุอันตราย เราไม่มีทางที่จะประเมินความจงรักภักดีของพวกเขาได้ และการที่เขามีสัญชาติอเมริกันก็ไม่ได้ทำให้เขาแตกต่างและไม่ได้รับประกันความซื่อสัตย์ของพวกเขา เพราะอย่างไรเขาก็เป็นคนญี่ปุ่นอยู่ดี เราจะไว้วางใจพวกเขาไม่ได้จนกว่าจักรวรรดิญี่ปุ่นจะเลือนหายไปจากแผนที่โลก” นอกจากนี้เขายังกล่าวกับสื่อมวลชนอีกหลายครั้งด้วยวลีที่ว่า “พวกญี่ปุ่นมันกันเป็นอยู่นอยู่ดี...” (“A Jap's a Jap”)⁵

ด้วย อคติ ความเกรงกลัวต่อภัยสงคราม แรงกดดันจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อเป็นการตอบโต้ญี่ปุ่นหลังจากที่กองทัพเรือจักรวรรดิญี่ปุ่นต่อฐานทัพเรือสหรัฐที่ท่าเพิร์ล ในรัฐฮาวาย ประธานาธิบดี แฟรงกลิน เดลาโน โรสเวลต์ (Franklin Delano Roosevelt) ผู้นำของประเทศสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น ตัดสินใจลงนามในคำสั่งฝ่ายบริหารที่ 9066⁶ (Executive Order 9066) ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942 โดยไม่รับฟังคำคัดค้านจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายคน เช่น Francis Biddle อัยการสูงสุดในขณะนั้น ที่เห็นว่าการประเมินความไม่จงรักภักดีของชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาของรัฐบาลนั้นสูงเกินกว่าความเป็นจริง ซึ่งคำสั่งดังกล่าวถือเป็นชนวนก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของพลเมืองโดยเฉพาะชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่เรียกร้องให้มีการเยียวยาและการชดเชยความเสียหายให้แก่เหยื่อชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น (Japanese American) ในเวลาต่อมา⁷

⁵ Qureshi, Bilal. "From Wrong To Right: A U. S. Apology for Japanese Internment." NPR. NPR, 09 Aug. 2013. Web. 16 May 2017.

⁶ National Archives and Records Administration. Accessed February 19, 2017. <https://www.archives.gov/historical-docs/todays-doc/?dod-date=219>.

⁷ Greiff, Pablo De. The handbook of reparations. Oxford: Oxford U Press, 2010. Print., pp 261-262.

ทั้งนี้ คำสั่งฝ่ายบริหารที่ 9066 ให้อำนาจเด็ดขาดแก่กองทัพในการใช้ดุลพินิจให้มีการแยกชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นออกไปจากที่อยู่อาศัย รวมทั้งให้อำนาจในการออกคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการแยกหรือการกักกันชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น ด้วยเหตุผลเพื่อความมั่นคงของประเทศ และเพื่อป้องกันการสอดแนมจากญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศศัตรูในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง นอกจากนี้ สภาองเกรสยังผ่านกฎหมาย “Public Law 503” ในวันที่ 21 มีนาคม ค.ศ. 1942 กำหนดให้การฝ่าฝืนคำสั่งใด ๆ ของกองทัพมีโทษทางอาญาอีกด้วย⁸

ผลของคำสั่งฝ่ายบริหารที่ 9066 ทำให้เกิดคำสั่งของกองทัพตามมาอีกหลายฉบับ เริ่มต้นจากการออกคำสั่งห้ามชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นออกจากเคสสถานในยามวิกาล (Curfew) คำสั่งให้แยกชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นออกจากพื้นที่ที่กำหนดไว้ภายใน 7 วัน และตามมาด้วยคำสั่งให้ย้ายที่ (Relocation) และกักกัน (Internment) ชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น ผลของคำสั่งกองทัพดังกล่าวทำให้ชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น และชาวญี่ปุ่นผู้อาศัยอยู่ตามแนวชายฝั่งแปซิฟิกของสหรัฐอเมริการาว 120,000 คน (อย่างน้อย 30,000 คนเป็นเด็ก) ถูกย้ายไปเขตกักกันชั่วคราวของกองทัพซึ่งตั้งอยู่ในรัฐต่าง ๆ เช่น ที่รัฐวอชิงตัน และ ทางใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนีย ก่อนจะถูกนำตัวเข้าไปยัง “ค่ายย้ายที่สงคราม” ซึ่งเป็นค่ายกักกันถาวรที่ควบคุมโดยหน่วยควบคุมการย้ายที่และการกักกันช่วงสงคราม (War Relocation Authority: WRA)⁹

ก่อนที่ค่ายกักกันจะถูกปิดลงทั้งหมดในปี ค.ศ. 1946 ผู้ถูกกักกันถูกแยกออกจากครอบครัว สูญเสียบ้าน ธุรกิจ และทรัพย์สิน รวมทั้ง หลายปีในค่ายกักกันที่มีสภาพไม่ต่างจากค่ายกักกันอื่นในช่วงสงคราม ผู้ถูกกักกันหลายคนเสียชีวิตจากโรคภัยไข้เจ็บที่ปราศจากการรักษาพยาบาลที่ดีภายในค่ายกักกัน และผู้ถูกกักกันอย่างน้อยเจ็ดคนเสียชีวิตจากการถูกเจ้าหน้าที่ยิงระหว่างช่วงที่มีการย้ายที่และกักกันชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นระหว่างปี ค.ศ. 1942 จนกระทั่งมีการปล่อยตัวผู้ถูกกักกันที่รัฐเห็นว่ามีความจงรักภักดีต่อสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ ก่อนที่การกักกันชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นสิ้นสุดลง ได้มีความพยายามหลายครั้งจากหลายภาคส่วนในการต่อสู้ว่าการย้ายที่และการกักกันนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ภายใต้สภาวะสงครามและความหวาดระแวง ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นฝ่ายกองทัพ รัฐบาล หรือฝ่ายตุลาการก็ล้วนแต่เห็นพ้องกับการกักกันชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายตุลา

⁸ "Internment Archives: Public Law 503 - March 21, 1942." N.p., n.d. Web. 16 May 2017.

⁹ History.com Staff. "Japanese- American Relocation." History.com. 2009. Accessed February 19, 2017. <http://www.history.com/topics/world-war-ii/japanese-american-relocation>.

การ มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าคำสั่งฝ่ายบริหารที่ 9066 นั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เช่น ในคดี *Hirabayashi v. United States* 320 U.S. 81 (1943)¹⁰ ที่ Gordon Hirabayashi ซึ่งถูกจับกุมเนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนคำสั่งกองทัพบกที่ห้ามชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นออกจากเคสสถานในยามวิกาล ศาลสูงหลีกเลี่ยงการพิพากษา และการให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งให้ย้ายที่และให้กักกันชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น หากแต่พิพากษาว่าการที่ Hirabayashi ฝ่าฝืนคำสั่งของกองทัพบกดังกล่าวนั้นมีความผิด Hirabayashi อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวโดยตั้งประเด็นแห่งการอุทธรณ์ว่าคำสั่งเคอร์ฟิวของกองทัพบกนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าองค์คณะในคดีนี้ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างเหตุผลเรื่องของการเหยียดเชื้อชาติและเหตุผลเรื่องความมั่นคงของรัฐแล้ว การออกคำสั่งที่ห้ามชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นออกจากเคสสถานในยามวิกาลในช่วงระหว่างสงคราม โดยเฉพาะสถานการณ์ภายหลังจากที่กองทัพบกญี่ปุ่นโจมตีฐานทัพเรือสหรัฐที่เพิร์ลฮาร์เบอร์นั้นมีความจำเป็นและมีน้ำหนักมากกว่า นอกจากนี้ คดี *Yasui v. United States* 320 U.S. 115 (1943)¹¹ ซึ่งมีข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับข้อเท็จจริงในคดี *Hirabayashi v. United States* 320 U.S. 81 (1943) ศาลก็พิพากษาว่าการที่จำเลยฝ่าฝืนคำสั่งเคอร์ฟิวของกองทัพบกนั้นเป็นความผิดเช่นกัน

คำพิพากษาทั้งสองคดีในขณะนั้นวางหลักว่าคำสั่งเคอร์ฟิวของกองทัพบกที่ใช้กลับสมาชิกของชนกลุ่มน้อยระหว่างที่สหรัฐอเมริกาส่งครามกับประเทศต้นกำเนิดของชนกลุ่มน้อยนั้นนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว คดีอื่น ๆ ถูกนำขึ้นสู่ศาลในช่วงเวลาดังกล่าว เช่นคดี *Korematsu v. United States* 323 U.S. 214 (1944)¹² ซึ่งจำเลยถูกฟ้องร้องว่าขัดขึ้นคำสั่งของกองทัพบกที่ให้แยกออก และกักกัน (Exclusion Order) ศาลสูงได้พิพากษาในเชิงสนับสนุนว่าการขัดคำสั่งของกองทัพบกนั้นเป็นความผิด และคำสั่งให้ย้ายที่และกักกันชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นนั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ทั้งนี้ ในคดี *Korematsu v. United States* 323 U.S. 214 (1944) แม้ว่าเสียงส่วนใหญ่ในองค์คณะผู้พิพากษาจะเห็นด้วยว่าคำสั่งของกองทัพบกที่ให้แยกออกชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่น (Exclusion Order) นั้นมิได้เกิดจากอคติทางเชื้อชาติ หากแต่กองทัพบกจำเป็นต้องออกคำสั่งดังกล่าวเพราะมีภัยอันตรายจากการสอดแนมของชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในเขตชายฝั่งตะวันตกของ

¹⁰ "Hirabayashi v. United States 320 U.S. 81 (1943)." Justia Law. N.p., n.d. Web. 16 May 2017.

¹¹ "Yasui v. United States 320 U.S. 115 (1943)." Justia Law. N.p., n.d. Web. 16 May 2017.

¹² "Korematsu v. United States." LII / Legal Information Institute. N.p., n.d. Web. 16 May 2017.

สหรัฐอเมริกาตามคำชี้แจงของนายพล DeWitt ผู้พิพากษา Roberts และ ผู้พิพากษา Murphy ก็ได้ทำความเห็นแย้ง (Dissenting Opinion) ในคดีดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “คำสั่งพิพากษาของกองทัพในคดีนั้นหาใช่การกั้นประชาชนออกจากท้องถิ่นในยามวิกาล...หาใช่การแยกประชาชนเป็นการชั่วคราวออกจากบริเวณที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวของเขาเอง หรือประชาชนในชุมชน ...หาใช่เป็นการให้โอกาสแก่จำเลยในการออกจากบริเวณที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวของเขาเอง หรือประชาชนในชุมชนบริเวณนั้นเป็นการชั่วคราว ในทางกลับกัน คำสั่งพิพากษาของกองทัพในคดีนี้ถือเป็นการลงโทษประชาชนที่ขัดขวางการเข้าค่ายกักกันด้วยเหตุผลทางชาติพันธุ์...”¹³

3. การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้มีการเยียวยาและการชดเชยความเสียหาย (The Redress Movement)

แม้ว่าในปี ค.ศ.1948 รัฐบาลสหรัฐได้ออกกฎหมาย “American Japanese Claims Act of 1948” เพื่อชดเชยความเสียหายต่อทรัพย์สินแก่ผู้ถูกกักกัน¹⁴ ความพยายามของชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นรุ่นใหม่ที่เห็นว่าการกระทำของรัฐต่อปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่ น้องของเขาในระหว่างการย้ายที่และกักกันนั้นเป็นความอับอายและเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงยังไม่สิ้นสุดลง นอกจากนี้ พวกเขายังได้รับแรงบันดาลใจจาก “การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิพลเมือง” (Civil Rights Movement) ดังนั้นในช่วงต้นปี ค.ศ. 1960 ขบวนการเรียกร้องสิทธิในการได้รับการเยียวยา (Redress Movement) ได้เริ่มต้นขึ้นเพื่อเรียกร้องในรัฐบาลสหรัฐอเมริกาคำขอโทษ (Apology) และการชดเชยต่อความเสียหายอื่น ๆ (Reparations) ของผู้ถูกกักกัน¹⁵

เหตุการณ์ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันส่งผลให้เกิดการเยียวยาและการชดเชยความเสียหายแก่เหยื่อที่ถูกกักกันจากคำสั่งให้ย้ายที่และให้กักกันชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองมีสองเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

¹³ "Korematsu v. United States." Illustrated Great Decisions of the Supreme Court (n.d.): 339-41. Web.

¹⁴ "A Brief History of Japanese American Relocation during World War II (U.S. National Park Service)." National Parks Service. Accessed February 19, 2017. <https://www.nps.gov/articles/historyinternment.htm>.

¹⁵ Barnhill, John H. "Historical Memories of the Japanese American Internment and the Struggle for Redress, by Alice Yang Murray Historical Memories of the Japanese American Internment and the Struggle for Redress, by Alice Yang Murray. Asian America series. Stanford, California, Stanford University Press, 2008.

1) เหตุการณ์แรกประกอบด้วยการดำเนินกระบวนการทางศาล ได้แก่ (1) มีการร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ (Coram Nobis Litigation) ในคดีที่ศาลเคยพิพากษาในช่วงระหว่างที่มีการออกคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการย้ายที่และการกักกันใหม่ในปี 1983 ซึ่งจำเลยที่เคยถูกศาลสูงพิพากษาว่ามีความผิดฐานขัดคำสั่งเคอร์ฟิวของกองทัพในคดี *Korematsu v. United States* 323 U.S. 214 (1944) ร้องขอ ทั้งนี้ ผู้ร้องขอได้นำเสนอหลักฐานซึ่งเป็นข้อเท็จจริงใหม่ที่ว่า ก่อนที่จะมีการออกคำสั่งให้กักกันของกองทัพ หน่วยข่าวกรองของรัฐบาลได้รายงานต่อผู้บัญชาการระดับสูงของกองทัพว่าชาวญี่ปุ่น และชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกานั้นไม่มีอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นไม่มีความจำเป็นใด ๆ ในการกักกันเขาเหล่านั้น นอกจากนี้ ผู้ร้องขอนำเสนอต่อศาลว่าการออกคำสั่งดังกล่าวของกองทัพนั้นเกิดจากอคติทางชาติพันธุ์ (Racial Bias) รวมถึงข้อเท็จจริงที่ว่ากองทัพและกระทรวงกลาโหมในขณะนั้นได้ทำการปิดบังและทำลายหลักฐานขณะที่ศาลสูงพิจารณาคดีในประเด็นเรื่องความจำเป็นทางทหารในการกักกันผู้ร้อง

ในการพิจารณาคดีใหม่นี้ ศาลเห็นพ้องกับผู้ร้องขอว่าการที่ศาลสูงในปี 1944 รับฟังว่ากองทัพมีความจำเป็นทางทหารในการกักกันชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นโดยปราศจากการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนรวมถึงการที่ศาลยอมรับคำสั่งของกองทัพที่ไม่มีการแยกออกและกักกันด้วยความอคติเรื่องเชื้อชาตินั้น ทำให้การกักกันชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นในขณะนั้นเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งที่แท้จริงแล้วเป็นการทำลายความเป็นประชาธิปไตย รวมถึงนำมาซึ่งความอยุติธรรมแก่ผู้ถูกกักกันทุกคนที่ได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากโศกนาฏกรรมดังกล่าวอีกด้วย และแม้ว่าประเทศจะกำลังเผชิญกับความกดดันหรือสภาวะสงครามอยู่ก็ตาม เหตุผลเรื่องความมั่นคงของประเทศและความจำเป็นด้านการทหารก็ไม่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อทำให้รัฐพ้นจากความรับผิดชอบต่อประชาชนในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ นอกจากนี้ ทุก ๆ ภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ จำต้องเตรียมพร้อมเพื่อใช้อำนาจที่แต่ละองค์กรมีอยู่เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิของพลเมืองที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ เหตุผลดังกล่าวถูกนำมาปรับใช้ในคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ของคดี *Hirabayashi v. United States* 320 U.S. 81 (1943) และ *Yasui v. United States* 320 U.S. 115 (1943) ในเวลาต่อมาอีกด้วย

นอกจากการร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องให้ศาลพิจารณาประเด็นเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งของกองทัพที่กล่าวไปแล้วข้างต้น อีกคดีหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Hohri Class Action Lawsuit) ของเหยื่อผู้เคยถูกกักกันตามคำสั่งของกองทัพเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง โดยเหยื่อผู้รอดชีวิตจากการถูกกักกันในขณะนั้นเป็นโจทก์ฟ้องรัฐบาลเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนจำนวน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ

ต่อราย โดยโจทก์ทุกรายได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐที่แยกเขาออกจากบ้านเรือนและทรัพย์สิน กักกันเขาอยู่ในค่ายกักกันสงครามด้วยอคติทางเชื้อชาติ และละเมิดสิทธิของเขาที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ ต่อมาในปี 1987 ศาลยกฟ้องคดีดังกล่าวเพราะคดีขาดอายุความ¹⁶

2) เหตุการณ์ที่สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดการเยียวยาและการชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่อที่ถูกกักกันคือ การที่สมาชิกรัฐสภาของเกรตสจากรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐฮาวายผลักดันให้มีการค้นหาความจริงและการเยียวยาเหยื่อผู้ถูกกักกัน จนกระทั่งในปีค.ศ. 1980 ผลของการผลักดันในสภาของเกรตและการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้มีการเยียวยาและการชดใช้ความเสียหายของประชาชน ทำให้ประธานาธิบดี โรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) ตั้งคณะกรรมการการย้ายที่และกักกันพลเมืองระหว่างสงคราม (The Commission on Wartime Relocation and Internment of Civilians (CWRIC)) เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าว คณะกรรมการได้ข้อสรุปและรายงานว่าพฤติกรรมของรัฐบาลในขณะนั้นตั้งอยู่บน "อคติแห่งเชื้อชาติ หวาดผวาสงคราม และลัทธิเหยียดสีผิวในการเมือง" และเสนอให้รัฐบาลจ่ายเงินเยียวยาแก่ชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันตามคำสั่งฝ่ายบริหารที่ 9066 จำนวน 20,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อราย ต่อมา ประธานาธิบดี โรนัลด์ เรแกน เห็นพ้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและเห็นชอบในการออกกฎหมายเสรีภาพพลเมือง 1988 (Civil Liberties Act of 1988) เพื่อเยียวยาแก่ผู้รอดชีวิตจากค่ายกักกันจำนวน 20,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อราย โดยมีผู้ถูกกักกันชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ได้รับเงินเยียวยาตามกฎหมายนี้ประมาณ 73,000 คน¹⁷

นอกจากการชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่อผู้รอดชีวิตรายละ 20,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อรายตามคำแนะนำของคณะกรรมการการย้ายที่และกักกันพลเมืองระหว่างสงครามแล้ว การชดใช้ความเสียหายอีกรูปแบบหนึ่งที่สำคัญในกรณีนี้ก็คือ คำขอโทษจากประธานาธิบดี (President's Apology) โดยประธานาธิบดี จอร์จ เฮอร์เบิร์ต วอล์กเกอร์ บุช (George Herbert Walker Bush) ได้ส่งจดหมายขอโทษไปยังเหยื่อผู้รอดชีวิตทุกคนเพื่อกล่าวคำขอโทษในฐานะตัวแทนของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเนื้อความในจดหมายระบุว่า “เงินหรือคำพูดเพียงอย่างเดียวมันย่อมไม่อาจฟื้นคืนความยุติธรรมที่เกิดขึ้นและไม่อาจลบความทรงจำที่เจ็บปวดที่เกิดขึ้นได้ เงินหรือคำพูดเพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจทำให้ความยุติธรรมกลายเป็นความถูกต้องหรือรับรองสิทธิของปัจเจกชนได้ พวกเราไม่

¹⁶ Okihiro, Gary Y. Encyclopedia of Japanese American internment. Santa Barbara, CA: Greenwood, An Imprint of ABC-CLIO, LLC, 2013. Print.

¹⁷ Sayler, James. Redress for Japanese Americans under the Civil Liberties Act of 1988: questions and answers. Washington, D.C.: Congressional Research Service, Library of Congress, 1990. Print.

อาจทำให้ความผิดพลาดทั้งหลายในอดีตให้กลับมาถูกต้องได้ หากแต่เราสามารถที่จะเลือกยืนหยัดเพื่อความยุติธรรมและตระหนักไว้เป็นบทเรียนว่าความอยุติธรรมที่ร้ายแรงได้ถูกกระทำต่อชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง...การที่สหรัฐอเมริกาตรากฎหมายเพื่อชดใช้ความเสียหายและทำการขอโทษด้วยใจจริงนี้ เพื่อให้ท่านมั่นใจว่าพวกเราตระหนักถึงหลักแห่งเสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรม...”¹⁸ ต่อมาในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1991 ประธานาธิบดี จอร์จ เออร์เบิร์ต วอล์กเกอร์ บุช ได้กล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการในนามของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต่อชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกย้ายที่และกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในวันครบรอบ 50 ปีของการโจมตีอ่าวเพิร์ล

4. ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเยียวยาและชดใช้ความเสียหายเกี่ยวเนื่องกับการกักกัน

1. สภาองเกรสผ่านร่างกฎหมายเสรีภาพพลเมือง 1988 (Civil Liberties Act 1988) ที่มีหลักการและเหตุผลมาจากรายงานข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะที่นำเสนอโดยคณะกรรมการการย้ายที่และกักกันพลเมืองระหว่างสงคราม (CWRIC) และผลของคำพิพากษาในคดีที่มีการขอให้พิจารณาใหม่ (Coram Nobis) รวมถึง Hohri Class Action Cases ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. กฎหมายเสรีภาพพลเมือง 1988 (Civil Liberties Act 1988) ก่อให้เกิดสำนักงานดำเนินการเยียวยา (Office of Redress Administration) เพื่อดำเนินการเยียวยาให้แก่เหยื่อที่มีสิทธิได้รับการเยียวยาตามหลักเกณฑ์การเยียวยาที่กฎหมายกำหนดไว้ (Reparation Program) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ประธานาธิบดีทำการขอโทษอย่างเป็นทางการ และให้รัฐชดใช้เงินเยียวยาจำนวน 20,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อรายให้แก่เหยื่อชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและยังมีชีวิตอยู่ในขณะที่มีการออกกฎหมายเพื่อเยียวยาดังกล่าว

3. จำนวนเงิน 20,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ที่ให้รัฐชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่อผู้รอดชีวิตจากการถูกกักกันนั้นเป็นการจ่ายเงินจำนวนเดียวตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการย้ายที่และกักกันพลเมืองระหว่างสงคราม (CWRIC) และไม่ปรากฏฐานในการคำนวณ หากแต่เหตุผลในการจ่ายเงินชดใช้ความเสียหายดังกล่าวนี้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่ารัฐบาลสหรัฐนั้นมีความจริงจังในการเยียวยาชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่อ รวมถึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเสียใจอย่างสุดซึ้งของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต่อความอยุติธรรมในอดีตอีกด้วย

4. การชดใช้ความเสียหายทั้งสองรูปแบบคือคำขอโทษโดยประธานาธิบดี (Presidential Apology) และการชดใช้ความเสียหายในรูปแบบเป็นตัวแทนจำนวน 20,000 ดอลลาร์

¹⁸ PBS. Public Broadcasting Service, n.d. Web. 16 May 2017.

สหรัฐตามกฎหมายเสรีภาพพลเมือง 1988 นั้นถูกนำเสนอให้เหยื่อผู้มีสิทธิในการได้รับการชดเชยความเสียหายแต่ละคนโดยตรง โดยมีการนำเสนอจดหมายขอโทษพร้อมแนบเช็คผ่านไปรษณีย์ลงทะเบียน

5. นอกจากการชดเชยความเสียหายในรูปแบบเป็นตัวเงินจำนวน 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ และคำขอโทษซึ่งเป็นการเยียวหาเชิงสัญลักษณ์แล้ว กฎหมายเสรีภาพพลเมือง 1988 นั้นยังก่อให้เกิดการจัดตั้ง “กองทุนการศึกษาเพื่อเสรีภาพพลเมือง (Civil Liberties Public Education Fund: CLPEF) โดยกองทุนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายเยียวหา และเพื่อทำให้การใช้อคติทางชาติพันธุ์ (Racism) และการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของรัฐในอนาคตนั้นลดน้อยลง ทั้งนี้ คณะกรรมการ CLPEF จะเป็นผู้อนุมัติงบประมาณเพื่อส่งเสริมการวิจัยและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้แก่ประชาชน รวมทั้ง งบประมาณในการเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำพิพากษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ นอกจากนี้ รูปแบบของโครงการที่ถูกอนุมัติและสนับสนุนโดย CLPEF นั้น ครอบคลุมไปถึงมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตร สถาบัน องค์การ การพัฒนาชุมชน ศิลปะ การสื่อสาร รวมถึงการค้นคว้าวิจัย และแหล่งข้อมูลวิจัย ในส่วนของการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการกักกัน (Internment) มีโครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในระดับประถมและระดับมัธยม และการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมถึงตำราเรียนสำหรับการสอนวิชากฎหมายและเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของการกักกัน นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเยียวหาแก่ความอยุติธรรมในอดีต (Historical Injustice) การจัดทำสารคดีเกี่ยวกับชีวิตของผู้ถูกกักกันในค่ายกักกัน และการศึกษาด้านจิตวิทยาถึงผลกระทบของการถูกกักกัน รวมถึงการศึกษาด้านอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นถึงมิติในการให้การศึกษาแก่สาธารณชนเป็นหลัก¹⁹

6. กฎหมายเสรีภาพพลเมือง 1988 (Civil Liberties Act 1988) บัญญัติข้อห้ามมิให้ผู้เคยถูกกักกันที่ได้รับเงินชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นฟ้องร้องรัฐบาลเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายประการใด ๆ จากรัฐบาลอีก ตามความในมาตรา 105²⁰

บทสรุป

สิทธิที่จะได้รับการเยียวหา (Right to Reparations) นับเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Right) ของเหยื่อผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม รูปแบบและเนื้อหาของหลักเกณฑ์การเยียวหานั้นไม่มีลักษณะสำเร็จรูป เนื่องจากสิทธิของผู้เสียหายที่ถูกรัฐ

¹⁹ Greiff, Pablo De. The Handbook of reparations. Oxford: Oxford U Press, 2010. Print.

²⁰ "Civil Liberties Act of 1988." Civil Liberties Act of 1988 | Densho Encyclopedia. Accessed May 16, 2017. http://encyclopedia.densho.org/Civil_Liberties_Act_of_1988/.

ละเมิด รวมถึงบริบทของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละสถานการณ์ก็มีความแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ การออกแบบหลักเกณฑ์การเยียวยาที่จะประสบความสำเร็จนั้นไม่อาจถูกออกแบบจากการศึกษาและคัดลอกจากหลักเกณฑ์การเยียวยาจากประสบการณ์การเยียวยาเหยื่อของความรุนแรง อันเนื่องมาจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศหรือสถานการณ์อื่น ๆ แต่เพียงอย่างเดียว เพราะความรู้สึกว่าตนเองถูกเยียวยาของเหยื่อในแต่ละสถานการณ์ความรุนแรงนั้นมีความเป็นปัจเจกและแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวาง การสร้างและการออกแบบหลักเกณฑ์การเยียวยาที่ตอบสนองความรู้สึกและความต้องการของเหยื่อในแต่ละเหตุการณ์นั้นจึงเป็นโจทย์ที่ยากสำหรับรัฐประการหนึ่ง

การสร้างหลักเกณฑ์การเยียวยาที่มีเหยื่อเป็นศูนย์กลาง (Victim-Oriented Reparation Program) ได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้การเยียวยาแก่เหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ระหว่างคู่ขัดแย้งจากสถานการณ์ความรุนแรงนั้นประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวเรียกร้องของเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยตรงจากเหตุการณ์นั้น ๆ จนท้ายที่สุดได้มาซึ่งหลักเกณฑ์ที่เหยื่อพึงพอใจ โดยหลักเกณฑ์นั้นประกอบไปด้วยการเยียวยาในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน (Monetary Form of Reparations) คือการจ่ายเงินเยียวยาแก่เหยื่อผู้ถูกกักกันที่รอดชีวิตจำนวน 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ และการเยียวยาในรูปแบบอื่นซึ่งมิใช่ตัวเงิน (Non-Monetary Form of Reparations) คือ การกล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการนั่นเอง

นอกจากนี้ หากสังเกตจากเนื้อหาของคำขอโทษอย่างเป็นทางการของประธานาธิบดีที่กล่าวต่อเหยื่อ วัตถุประสงค์ที่สำคัญมากของการเยียวยาชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นที่ถูกกักกันระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่สองนั้นก็คือการตอกย้ำให้ทั้งรัฐบาลซึ่งเคยทำผิดพลาดในอดีตได้เรียนรู้และจดจำความผิดพลาดนั้นเพื่อเป็นการรับรองว่ารัฐจะไม่ทำกระทำการเช่นเดิมซ้ำอีก (Guarantee of Non-Repetition) อันเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการเยียวยาและชดเชยความเสียหายแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐประการหนึ่ง รวมทั้งเป็นการชำระประวัติศาสตร์ในอดีตเพื่อให้สังคมโดยรวมได้เรียนรู้และจดจำสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ทำให้เกิดบทเรียนให้สังคมได้ตระหนักถึงความผิดพลาดในอดีตเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดพลาดซ้ำอีก

บรรณานุกรม

- "A Brief History of Japanese American Relocation During World War II (U.S. National Park Service)." National Parks Service. Accessed February 19, 2017. <https://www.nps.gov/articles/historyinternment.htm>.
- Greiff, Pablo De. The Handbook of Reparations. Oxford: Oxford U Press, 2010. Print.
- History.com Staff. "Japanese-American Relocation." History.com. 2009. Accessed February 19, 2017. <http://www.history.com/topics/world-war-ii/japanese-american-relocation>.
- National Archives and Records Administration. Accessed February 19, 2017. <https://www.archives.gov/historical-docs/todays-doc/?dod-date=219>.
- Stone, Geoffrey R. "Trump and The 75th Anniversary Of The Japanese Internment." The Huffington Post. February 19, 2017. Accessed February 19, 2017. http://www.huffingtonpost.com/entry/trump-and-the-75th-anniversary-of-the-japanese-internment_us_58a9b700e4b026a89a7a2c8f.